

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชาพิจารณ์การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ศึกษาการแปรรูปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการประชาพิจารณ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

1.1.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการประชาพิจารณ์ ในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการประชาพิจารณ์ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมในช่วงวันที่ 19 กรกฎาคม 2553 ถึงวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 โดยการแจกแบบสอบถามแก่พนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและรับกลับด้วยตนเอง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA (F-test)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 25,001-35,000 บาท มีระยะเวลาของการเป็นพนักงาน 25 ปี ขึ้นไป และส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับ 4-6

1.3.2 หลักเกณฑ์และวิธีการในการทำประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายคฯ พ.ศ. 2548 พบว่า พนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายคฯ พ.ศ. 2548 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยรายย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของรัฐ อันได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม เป็นผู้ร้องขอให้มีการจัดการประชาพิจารณ์ได้ รองลงมา คือ หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไปพร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนก็ได้ และกำหนดให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐ ในการดำเนินการเป็นระดับความคิดเห็นในระดับมาก ตามลำดับ

1.3.3 แนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการประชาพิจารณ์ พบว่า พนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการประชาพิจารณ์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัจจัยรายย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ก่อนดำเนินการแปรรูปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ต้องมีการจัดทำประชาพิจารณ์ รองลงมา คือ พนักงานทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ที่ต้องเข้าร่วมการประชาพิจารณ์ เป็นระดับความคิดเห็นในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแจ้งข้อมูลของการประชาพิจารณ์ล่วงหน้า 15 วันเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม เป็นระดับความคิดเห็นในระดับน้อย

1.3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำประชาพิจารณ์ พบว่า พนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการประชาพิจารณ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยรายย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลที่สำคัญบางส่วนไม่ถูกเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ รองลงมา คือ การขาดความจริงใจในการประชาพิจารณ์ เพราะส่วนใหญ่ทำเป็นพิธีเท่านั้น เป็นระดับความคิดเห็นในระดับมาก ตามลำดับ

1.3.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1) ความเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายคฯ พ.ศ. 2548 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กับการจะให้ความร่วมมือและ

เข้าไปมีส่วนร่วมแบบเฝ้าสังเกตการณ์ในการประชุมพิจารณาทุกครั้ง และการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการคัดค้าน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการสนับสนุนให้มีการแปรรูป

2) ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาพิจารณา มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทั้งในการจะให้ความร่วมมือและเข้าไปมีส่วนร่วมแบบเฝ้าสังเกตการณ์ในการประชุมพิจารณาทุกครั้ง การจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการสนับสนุนให้มีการแปรรูป และการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการคัดค้าน

3) ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการพิจารณาพิจารณา มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง กับการจะให้ความร่วมมือและเข้าไปมีส่วนร่วมแบบเฝ้าสังเกตการณ์ในการประชุมพิจารณาทุกครั้ง และการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการคัดค้าน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการสนับสนุนให้มีการแปรรูป

4) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาของการเป็นพนักงานและระดับของพนักงานที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชุมพิจารณาการแปรรูปรัฐวิสาหกิจแบบต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชุมพิจารณาการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ศึกษาการแปรรูปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 จากการที่พบว่าพนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชุมพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกฯ พ.ศ. 2548 อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของรัฐ อันได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม เป็นผู้ร้องขอให้มีการจัดการประชุมพิจารณาได้ ทั้งนี้เป็นเพราะพนักงานยอมรับถึงการออกกฎหมายมาบังคับใช้ของฝ่ายบริหาร และยอมรับในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มุ่งเพื่อการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล (Huntington & Nelson 1976 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 15) และถือเป็นกระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งในรูปแบบของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมของรัฐบาล และเป็นการมีส่วนร่วมอย่างเป็น

ทางการ คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการใช้สิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ (ซีรพล เกษมสุวรรณ 2528) ซึ่งพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการแสดงความเห็นสนับสนุน คัดค้าน หรือเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงการให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยส่วนรวม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549: 36) ได้ ซึ่งการประชาพิจารณ์ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดูตรวจสอบและควบคุมการทำงานของตัวแทนของประชาชนในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใด ๆ ก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนการออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการนั้น ๆ ได้ (บุญเสริม นาคสาร) โดยพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสามารถมีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการและร่วมตรวจสอบผลการดำเนินการนั้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2549: 43) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดระบบการเมืองของเดวิส อีสตัน ซึ่งได้แก่ การนำเอาข้อเรียกร้อง (demands) หรือการสนับสนุน (support) ซึ่งระบบได้รับไปสู่สิ่งแวดล้อมนอกระบบหรือได้รับจากปัจจัยภายในระบบเอง ซึ่งรวมเรียกว่า "ปัจจัยนำเข้า" นี้ ส่งเข้าไปในระบบการเมืองเพื่อเปลี่ยนรูปให้กลายเป็นปัจจัยนำออกซึ่งเรียกว่าเป็นนโยบาย (policy) หรือการตัดสินใจ (decision) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการประชาพิจารณ์การแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จึงเป็นข้อเรียกร้องของพนักงาน ต่อระบบการเมือง ที่ต้องการให้รัฐบาลออกนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงยอมรับให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ร้องขอให้มีการประชาพิจารณ์ อันเนื่องมาจากเป็นโครงการของรัฐ ที่รัฐยอมรับรู้ถึงสภาพปัญหา แนวทางและวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลง ดิกว่าฝ่ายอื่น หน่วยงานของรัฐจึงต้องมีหน้าที่ในการชี้แจงและหาแนวทางที่เหมาะสม อันจะทำให้พนักงานในองค์กรที่จะทำการแปรรูป และประชาชนทั่วไปยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

2.2 การที่พบว่าพนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการประชาพิจารณ์ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมพนักงานยังคงไม่ค่อยยอมรับแนวทางกระบวนการประชาพิจารณ์ขององค์กรที่ผ่านมา โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ก่อนดำเนินการแปรรูปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ต้องมีการจัดทำประชาพิจารณ์ รองลงมา คือ พนักงานทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ที่ต้องเข้าร่วมการประชาพิจารณ์ ซึ่งเป็นความคิดเห็นในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการแปรรูป รัฐวิสาหกิจถือเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์กรที่

มีผลกระทบต่อตัวพนักงานโดยตรง ทั้งในเรื่องของการทำงานและสวัสดิการต่าง ๆ ที่เคยได้รับ ซึ่งมองได้ว่ามีทั้งผลดีและผลเสีย จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องปกป้องสิทธิของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งวิธีที่ดีที่สุดคือ ตัวเองต้องเป็นผู้เข้าไปเสนอความต้องการ ที่อยากจะให้เกิดขึ้นเมื่อมีการแปรรูปองค์กรที่ตนเองทำงานอยู่ และจะรับรู้ถึงอนาคตของตนเองกับองค์กรที่ต้องแปรเปลี่ยนไป เมื่อมีการแปรรูป โดยเฉพาะการประชาพิจารณ์ ถือเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้อำนาจรัฐกับประชาชน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นข้อมูลที่ชัดเจนเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ และมีผลทำให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งจะเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ากระทำการในโครงการสาธารณะประโยชน์ที่มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐได้ (พิงจิต แพทย์ศิลป์ 2543: 32) จึงเป็นช่องทางของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่จะเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซันนันท์ ลีระเดิมพงษ์ (2540: 5) ที่ได้สรุปหลักการของการประชาพิจารณ์ไว้ว่า การประชาพิจารณ์ต้องเกิดขึ้นก่อนเพื่อเป็นข้อพิจารณา หรือทบทวนการตัดสินใจของรัฐ การรับฟังต้องมีลักษณะเป็นไปโดย เทียงตรง เปิดเผย และยุติธรรม และ “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” มีสิทธิเข้าร่วมกระบวนการได้ส่วนได้

และสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแจ้งข้อมูลของการประชาพิจารณ์ล่วงหน้า 15 วันเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปที่พนักงานจะได้รับข้อมูล และเตรียมตัวได้ไม่พร้อมกับการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะในวันปกติต้องไปทำงานทุกวัน การที่จะมีเวลาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประชาพิจารณ์จึงต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมมากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ นิติตุงการิน (2545) ที่ศึกษาเรื่อง “แนวทางการแปรรูปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค” และพบว่า ควรจะดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งพนักงานต้องอาศัยเวลาในการศึกษา ทำความเข้าใจ และเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง

2.3 การที่พบว่า พนักงาน กฟภ. มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยรวมในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการประชาพิจารณ์ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลที่สำคัญบางส่วนไม่ถูกเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ รองลงมา คือ การขาดความจริงจังในการประชาพิจารณ์ เพราะส่วนใหญ่ทำเป็นพิธีเท่านั้น ซึ่งเป็นระดับความคิดเห็นในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะที่ผ่านมาพนักงานยังได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน และมีเฉพาะบางส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่ได้รับข้อมูล ดังผลการวิจัยของ ปทุมมาศ บุญหนุน (2541) ที่ศึกษาเรื่อง “การยอมรับของพนักงานที่มีต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 ภาคกลาง ชลบุรี” พบว่า พนักงานมีการยอมรับอยู่ในระดับน้อย เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การให้

ข้อมูลข่าวสาร และการศึกษาอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน ในเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค ประกอบกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนั้น เป็นกระบวนการใด ๆ ที่ลดบทบาทหรือกิจกรรมของภาครัฐที่มีต่อธุรกรรมทางเศรษฐกิจและอาจรวมถึงการลดภาระของรัฐ โดยการขายทรัพย์สินหรือหุ้นส่วนของกิจการที่รัฐเป็นเจ้าของดำเนินการอยู่ (ดี อาร์ เพนดซ์ (D.R Pendse) อ้างถึงใน พิพัฒน์ ไทอารีย์ 2531: 71) ซึ่งส่งผลกระทบต่อพนักงาน ทำให้ขาดการยอมรับ ดังเช่นผลการวิจัยของ ชัยบุญ พงษ์รัตน์ (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การยอมรับของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคบางแสนที่มีต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค” พบว่า พนักงานมีการยอมรับอยู่ในระดับน้อย จำเป็นต้องดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทุกระดับได้ทราบโดยชัดเจนว่า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจคืออะไร มีความสำคัญและจำเป็นเพียงใดจึงต้องแปรรูป และจะต้องเปิดเผยให้พนักงานทราบถึงขั้นตอน รูปแบบและวิธีการในการแปรรูป รวมทั้งผลดีและผลเสียของการแปรรูปให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อพนักงานจะได้ปรับตัว พัฒนาตนเอง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ นอกจากนั้นที่ผ่านมามาภาครัฐได้แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจไปก่อนแล้วว่า จะมีการแปรรูปไปในลักษณะใด และมีการดำเนินการไปล่วงหน้าก่อนแล้ว จึงจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้การประชาสัมพันธ์ ขาดการยอมรับ เพราะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรัล คิชฐาภิรักษ์ และคณะ (2544: 129-142) ที่สรุปปัญหาในการประชาสัมพันธ์ในสังคมไทยว่า มีการตัดสินใจก่อนการจัดทำประชาสัมพันธ์ ทำให้การจัดทำประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับโครงการ เนื่องจากไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหรือการปรับปรุงหรือแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การให้ข้อมูลข่าวสารก่อนการจัดทำประชาสัมพันธ์ไม่ครบถ้วน เพียงพอ และรอบด้าน ทำให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียไม่มีข้อมูลที่ใช่เป็นฐานในการวิเคราะห์ห้อย่างเพียงพอ

2.4 การที่พบว่าความเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำประชาสัมพันธ์ตามระเบียบสำนักนายกฯ พ.ศ. 2548 และความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการประชาสัมพันธ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยในการสนับสนุนให้มีการแปรรูป ทั้งนี้เป็นเพราะพนักงานมีความห่วงใยและกังวลใจเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับเสถียรภาพและความมั่นคงในหน้าที่การงานของตนที่เกรงว่า อาจจะถูกลดออกจากงานเมื่อมีการแปรรูป และต้องสูญเสียสิทธิและสวัสดิการบางอย่างที่เคยได้รับอยู่ จึงไม่คิดสนับสนุนให้มีการแปรรูป ดังจะเห็นได้จากการรวมตัวของบรรดาสหภาพรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่รวมตัวกันคัดค้านการแปรรูป นอกจากนี้ยังเห็นว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับภาคเอกชน และฝ่ายการเมืองเป็นผู้ได้ผลประโยชน์จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ ดังที่ผ่านมา ที่เป็นการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างกัน มากกว่าการแปรรูปเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน จึงเป็นที่มาของแนวคิดให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาสัมพันธ์ด้วยการ

คัดค้านมากกว่าการสนับสนุนให้มีการแปรรูป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ นิพัทธ์ผลสกุล (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของพนักงานการบินไทยต่อการแปรรูปบริษัท” และพบว่า พนักงานส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการแปรรูป โดยให้เหตุผลว่าไม่มั่นใจในสวัสดิการและความมั่นคงในการทำงาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายกฯ พ.ศ. 2548 อยู่ในระดับมาก เป็นการแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีกฎระเบียบในการประชาพิจารณ์ที่ชัดเจนบังคับใช้ จะทำให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสิ่งที่ดี ฉะนั้นฝ่ายบริหารควรเร่งให้กฎหมาย คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้โดยเร็ว อันจะทำให้เกิดการยอมรับในกระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์ของทุก ๆ ฝ่าย

3.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการดำเนินการตามกระบวนการประชาพิจารณ์ อยู่ในระดับปานกลาง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการด้วยการสร้างความเข้าใจให้พนักงานรับรู้ล่วงหน้าถึงการดำเนินการเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแจ้งข้อมูลของการประชาพิจารณ์ล่วงหน้า ข่าวสารเกี่ยวกับการประชาพิจารณ์ รวมไปถึงการส่งเสริมให้พนักงานเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์

3.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ คือ ข้อมูลที่สำคัญบางส่วนไม่ถูกเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐบาลและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ที่จะต้องเปิดเผย ข้อมูลทั้งหมด เพื่อความโปร่งใส และยุติธรรม ให้กับพนักงานได้รับรู้ อันจะทำให้กระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นไปไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการประชาพิจารณ์

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการประชาพิจารณ์การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ในองค์กรที่มีการแปรรูปไปแล้ว และประสบผลสำเร็จในการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรที่จะดำเนินการแปรรูปในโอกาสต่อไป

3.2.2 ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการประชาพิจารณ์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... ว่ามีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 หรือไม่ อย่างไรบ้าง

3.2.3 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพสำหรับองค์กรที่กำลังจัดให้มีการประชาพิจารณ์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลเชิงลึกและเป็นแนวทางที่ยอมรับของทุกฝ่าย

3.3 ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำประชาพิจารณ์

3.3.1 การจัดทำประชาพิจารณ์ควรจัดทำก่อนที่จะมีการตัดสินใจหรือการอนุมัติโครงการหรือการดำเนินการของรัฐ โดยให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมเสนอประเด็นต่าง ๆ ในการจัดทำประชาพิจารณ์

3.3.2 ต้องจัดหาข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับข้อมูลอย่างพอเพียง ทั้งผลกระทบทางด้านบวกและลบ เหตุผลความจำเป็น ทางเลือกอื่น ๆ ที่มี เสนอกรณีตัวอย่างขององค์กรที่มีการทำประชาพิจารณ์ทั้งในและต่างประเทศ

3.3.3 กำหนดระยะเวลาให้เพียงพอต่อการค้นคว้าหาข้อมูล และเตรียมตัวเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ เช่น 90 วัน ก่อนมีการประชาพิจารณ์ รวมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ทั้งในองค์กร ในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับทราบโดยทั่วกัน

3.3.4 เปิดเผยแพร่ผลการประชาพิจารณ์อย่างโปร่งใส ตรงไปตรงมา ก่อนที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ และให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจที่ไม่เป็นไปตามการประชาพิจารณ์

